Kelecsényi László

A feledés veszedelme

6. folytatás

SOK EMBER, nagy közönség előtt szeretne énekelni, ez volt Godi leghőbb vágya. Sikerült egy tömegrendezvényen felléptetnem, ahol előző évben egy bukott angyallal szerepeltem, s még egy műsorújság címlapjára is felkerült az akkori fotónk. A szervezők most jobban örültek, hogy az ismétlődő színpadi lehetőséget egy másik, éppoly kiváló s a tetejébe botránytalan énekesnővel használom ki a szabadéri színpadon. Aki hallotta őt, hírét vitte a csodának, hogy itt valami remek dolog született, magyarán egy hang, amely felülírt sok-sok elvárást, tisztán szólt és erőteljesen, minden kételkedőt levéve a lábáról.

Könnyebb dolgom lett, új helyszínek nyíltak meg előttünk, szinte kapkodtak utána, megint reinkarnációt emlegettek, holott Godi nem egy halottat akart feltámasztani, magamagát akarta megmutatni, még ha ilyesféle álorcában is. Egy kisebb színházba is szólt a meghívásunk, ahová persze én hívattam meg hármunkat: őt, a zongoristát és magamat.

Bontsunk formát, mondtam nekik. Unom az ismétlést, legyünk most mások, mint máshol. Azt agyaltam ki, hogy elkezdik nélkülem az estet, Godi énekel egy dalt, s amikor annak vége, berontok a nézőtérre a középső járáson, s rájuk förmedek, „Mi az, elkezdtétek nélkülem?!" Bejött az ötlet, a közönség elhitte, hogy itt valami szerkesztetlenség, egyet nem értés van, magyarán vették a lapot.

Így zajlott az este, közben felhívtam a színpadra a koncert vendégét, egy Piaf-szakértőt, s hármasban beszélgettünk Párizsról és az Erzsébetvárosról, valamint, hogy mi köti most éppen össze a világnak ezt a két egymástól elég távoleső szegmentumát. Azaz, ki köti össze? Végig a színpadon voltam Godi mellett, már csak azért is, mert így érezte magát lelki biztonságban. Hogy ne legyen unalmas a jelenlétem – egész életem, na jó, csak a fele, az unalom elleni harcról szólt –, kitaláltam egy hatásos finálét. Az utolsó előtti szám alatt leültem mellé egy székre, s míg ő a mikrofon előtt élte és szenvedte végig ezt a zenei balladát, szép lassan a belső zsebembe nyúltam, elővettem a mobilomat s babrálni kezdtem rajta. Nem néztem rá, miközben ő csakis nekem énekelte a dalt.

„Eh ben, voyons, Mylord / Souriez-moi, Mylord!"

Amikor vége lett, fogtam magam, s kisétáltam az öltözőbe. Ott hallgattam az utolsó számot, így büntetve megérdemelten magamat, azaz a szereplőt, akit eljátszottam, aki undok volt Godival. A tapsnál vissza-

tértem egy szál sárga rózsával, amit némi sikerrel dugdostam előle. Öröm, színpadi kézcsók, vastaps, ráadás, még egy Piaf-szám. Nem érdekes.

Ami érdekes, hogy az utolsó hangok és tapsok után kettesben maradtunk az öltözőben. Átöleltem, és a fülébe súgtam, „szeretlek".

„Tudom", válaszolta.

Nem azt mondta, hogy én is. Azt mondta, „tudom".

SOHA NE DICSEKEDJ azzal, hogy megy, hogy jól megy a regényírás. Bármikor kaphatsz egy pöfföt, mint az a bizonyos pilóta Örkénynél. Aztán megnézheted magad; a reptér helyett a bolgárkertészek termőföldjén szállsz le. Ez is egy lehetőség. Még áldozatok sincsenek, csak éppen nem megy, kész, nincs tovább.

Azért meg kell próbálni. Történet van, mondanivaló is akad. Nem politikai mondanivaló, mert aki ezt várja, hagyja abba ennek a könyvnek az olvasását. Ide nem teszi be mosdatlan lábát az a bizonyos. Mindnyájan zoon politikonok vagyunk, anélkül, hogy ezt külön ki kellene emelnünk. Társas lények, akik figyelnek a másikra, akik, jobbik esetben másban fürösztik meg arcukat. Rosszabbik esetben azt hiszik, hogy másoknak csak kölcsönbe adják magukat, igazán csak önmaguknak. Ez tévedés, ez akár tragédiához is vezethet. Szerencsére, erről itt most nincsen szó. Arcok bukkannak föl előtted, vélemények csattognak, véleményvezérek pattognak, na nem úgy, hogy túl feltűnően végeznék a dolgukat, csak csendesen, halkan, olykor némán, egy szellemi hüvelykujj lefelé fordításával. Nincsen császár, nincsen aréna, nincs háborgó tömeg, semmi cirkuszi látványosság. Csend van, de ez a csend halálos is tud lenni.

Godi körül nem volt csend. Ellenkezőleg, jöttek a szüretelők, akik le akarták szedni a termést, azaz minél többször sikerre vergődni az ő jelenléte, énekszava által. Merthogy beszélt, nem szavakkal, csak a hangjával, meg a kiállásával, amiben mindig lappangott valamiféle titok, valami megfejthetetlen. Talán a gyereklány szenvedése, megváltatlansága volt ez. Úgy odaállni, hogy nem szeretik, kételkednek, nem hisznek benne. Ő pedig jön, énekel és győz.

Ám jönnek mások. Godi néha csapdába esik. Fennakad egy hirdetésen; fotózást, videóklipet, újabb fellépési lehetőséget ígér valaki. Elmegy, ismerkedik, próbát tesz, és csak ezután meséli el az egészet Klementinának, aki visszafogja, de küldi is leányát ezekbe az ismétlődő kisebb-nagyobb csatákba. Közben mi színházat csinálunk, színpadot szerzünk egy életrajzi játéknak, kis sikerünk támad, ismételni kell az előadást. Közben jönnek a legyek a cukorra. Billentyűsök és pengetők sorakoznak, akiket megbűvöl a hang, elkábít az egyre sugárzóbb szépség, általában be-

próbálkoznak (inkább így mondom, nehogy a kiadó kénytelen legyen befóliáztatni a kinyomtatott kötetet), vagy ha nem, csak gondolnak rá, milyen is lenne, ha egyszer… Akad olyan is, aki egy esti szórakozóhely megnyitásán lépteti föl, s korántsem mellesleg fűt-fát, sok-sok fellépést, sőt, egy kis Smartot is beígér, csak hogy beljebb jusson. A koncert jól sikerül, nagyon jól, ott ülök a koranyári este Klementina mellett, aki persze rajong, ám nem tudom, hogy csak leánya hangja okán, vagy a beígért dús anyagi támogatás miatt is. Nem fogom megtudni, de igazából nem érdekel. Amikor utóbb, jóval utóbb megismerem a piszkos kis sztorit, amiből nem is lett sztori, simán napirendre térek fölötte, közben az jár a fejemben, hogy én legföljebb egy vacsorára tudom meghívni, amit szabadkozva olykor elfogad, s nem gondolom át, hogy ez spontán beleegyezés, vagy netán valamilyen kiszámított taktika. Elengedem a fülem mellett Klementina fura kérését, hogy vigyem magammal a társaságomba a leányát, hogy jobb körökben forogva ismerkedhessen, hogy lecserélje végre a környezete, anyja, apja által megvetett, a háttérben sunyítva meghúzódó partnerét. Erre vagyok jó? A szerelmi életét is menedzseljem, nem csak a fellépéseit?

Itt kellett volna megállni, elfutni, elrohanni. De hát még javában befelé tartottam az erdőbe, egyáltalán nem figyelve a turistajelzésekre. Talán nem is léteztek.

NEM VETTEM ÉSZRE, mikor telepedett mellém az az alak. Éppen kedvenc könyvtáramból tartottam hazafelé, s megpihentem a Lord emlékkútja tövében, amelynek peremén újra ott virított a hálálkodó felirat, amit jó negyven évre eltűntettek, de most újra teljes szövegével hirdette, mit tett a magyarságért ez a brit úriember. Bámultam a kavargást, a Fecske teraszának forgalmát, a zsúfoltságot, a boldognak tetsző ifjakat. Elsőre azt hittem, máshoz beszél.

– Mi akarnál lenni?

A kérdés elszállt a levegőben, ám nekem szólt.

– A hallgatás nem válasz.

Csak most néztem meg jobban. Nemigen figyeltem ezekre az alakokra, akik a kellemes kis teresedésre ráhajló fák alatt ütötték agyon a napot, összes holmijukkal a lábuk mellett, nem kértek, csak figyeltek, hátha csurran-cseppen valami az arra haladók bukszájából. Nem látszott hajléktalannak. Inkább a könyvtár ruhatárában meghúzódó különcök egyikének véltem, akik alkalmasint tudtak egyet-mást az életről, mégsem vitték semmire, nem is akartak elérni bármit, csak voltak, olvastak, filozófiákat gyártottak, néha fel is mondták, s tudták rólad, ki vagy, valahol tévét s néztek, láthatták a képedet értelmiségi műsorok egyik csevegőjeként.

Mondanom kellett valamit, de nem tettem.

– Mit akarsz tőle?

Erre már kivágtam, hogy kitől.

– Tudod te azt.

Folyamatosan tegezett.

– Az a lány. Az a kislány.

Az apja nem lehet, azt ismertem. Mit akar? Egyáltalán, mit tud?

– Kiről beszél?

Próbáltam hárítani, de nem hagyta.

– Mondjak postacímet? Tudod te anélkül is. Jártál ott.

Ejha, ki ez? Honnét tudja ezeket? Rokon? Utánam küldték? A család? Vagy valami magánnyomozó féle?

– Godiról beszél?

– Látod, tudod te ezt, még ha efféle különc nevet adsz is neki.

Ez a jóember a vesémbe lát. Remélem, nem tovább.

– Ne törd a fejed, ki vagyok. Azt mondom, amit te kiírtál a prfilodra.

Vagyok, aki vagyok.

Hallgattam.

– Tehát? Mit akarsz tőle?

– Ezt már kérdezte.

– Nem válaszoltál.

– Mert nem tudom. Nem tudom, mit akarok.

– Ilyen könnyen nem intézheted el. Felelned kell, legalább magadnak.

– Üljünk be a Prágába.

– Megint hárítasz, ahogy szoktad.

– Meghívom valamire.

– Azt hiszed, kéregető vagyok?

Felálltam, ha folytatni akarta ezt a fura beszélgetést, kénytelen volt utánam jönni. Követett. Beültünk, rendeltem két sört. Ittunk.

– Nézed a lányokat. Persze, jönnek-mennek. Buzog bennük a tudásvágy. Meg más is. A tesztoszteronra hajtanak. Te meg bámulod őket. Odabenn is, az olvasóteremben. Csíped a könyvek fölé hajló fejeket.

– Hát, ide figyeljen, uram…

– Nocsak, már úr vagyok? Hallgatlak.

– Sok köze nincsen hozzá, de válaszolok.

Nem szólt közbe, nem szakított félbe. Várt.

– Szökevény vagyok – kezdtem.

–Honnét szöknél?

–A rám ragadt szerepekből, az örökös jófiúságból, a megfelelési kényszerekből. Na, most kimondtam.

– Rabságban élted az eddigi éveidet?

– Valamelyest igen, Megkaptam a ziccereket az élettől, de nem rúgtam a hálóba a labdát.

– Sokat hagytál ki?

– Lehet, hogy így volt jó. Ha az élet gólkirálya lettem volna, talán már nem élnék, talán már korábban kiürült volna a pohár, mint ez a korsó. Kérek, még egy kört.

Sehol se láttam a pincért, lementem utána, kértem még két korsót. Mire visszamentem az asztalunkhoz, az öreg nem volt sehol.

GYŰJTÖTTEM A KÉPEKET. A színészek, a színésznők fotóit. Egy képes mozilap minden hónapban mellékelt a vevőinek egy-egy sztárfotót. Ők így mondták, írták, holott nem mindegyikük volt sztár, mondjuk Anna Karinát és Detre Annamáriát nem lehetett azonos súlycsoportban emlegetni Ursula Andresszel. Míg az előbbiek nem az alakjukkal hódítottak, ellenben a svéd származású bombázó igencsak hibátlan testével bolondította meg a hódolóit.

Godi képeiért nem kellett az újságstandokig menni. Ha valaki beiratkozott a világhálóra, s egy bizonyos alkalmazást előszeretettel használt, előbb-utóbb feldobta a masina az ő fotóit. Általában ugyanaz az egykét állandó kattintó rakta ki, ő pedig, ha nem is büszkélkedett vele különösebben, tűrte, hogy közszemlére tegyék, hogy nézzék.

Jegyezzük meg azonnal, hogy nem akadt a színes alakmások közül egyetlenegy sem, amelyre a 16-os karikát ki kellett volna tenni. Illedelmes képek voltak, ám annál sejtelmesebbek. Egy arc, egy szabályos, a teremtő vagy más praktikák által szabályosra formált arc tekintett ránk. Lavater arcszépészeti dolgozatíró sem találhatott volna kifogást, ha látja. Mi sem találtunk. A gondolkodóbb rajongók (meglehet, ezt a szót majd a végén kicserélem) sokat tűnődhettek azon, mi a titka, van-e titka egyáltalán ennek az arcnak, vagy csak a fotós olyan jó, olyan remek a masinája, hogy többet mond a lány külsejéről, mint amennyit ő maga tud.

Godi lényét mutatta meg a lencse, ha egyáltalán volt még lencse abban a gépezetben, amit a portretista használt. Kamera ide vagy oda, egy arcról árulkodott a technika. Cserben hagynak a szavak. Nem a testet mutatta, nem a jó ízléssel megválogatott ruhákat. Nem a vonalakat, az íveket, a szabályos, homokóraalakot. Nem a sminket emelte ki, az legfeljebb ráadásul tükrözött valamit.

A szemek árulták el a legtöbbet, a tekintete. Ahová ez a női nemhez tartozó lény nézett, ott megperzselődött valami (vagy valaki). Mint a nagyí-

tó, amely a nap sugarait egy pontba gyűjtve éget, ha éppen elég erős a lencsére vetülő fény. Ez erős volt, nagyon erős. Ellenállni értelmetlen lett volna.

Klementina mama a cseresznyefa alatt állva, illetve hajladozva a hullott gyümölcsök után, hogy ne csúfítsák el a kertjét, homlokát törölve, pillantását az égre emelve mondta, itt akár lovagi tornát rendezhetnénk a Godi körül forgó férfiakból. Elsőre nagyot nevettem a szellemességén, csak még aznap, hazafelé tartva gondoltam át, mit is mondott a jóasszony.

VALAMI ELSZABADULT. A nők – ők szabadultak el. Külsőségekben is, legelébb abban. Évtizedekkel korábban köldöknézők lettünk. Divatba jöttek a hasat sem takaró felsők, a laza trikók megmutattak sok mindent, amivel a keblek és az ágyékok között rendelkeztek a viselőik. Előbbutóbb unalmassá lett a nyári utca látványa. Ám jelzésértékű volt; most már ezt is lehet, a mini korábbi forradalma után (forradalom? ugyan kérem!) valami mást kellett kitalálni. Az alsó intimitás után a középső időszaka jött el. Akadtak azért, akik továbbra is a felső, a nyaktól felfelé észlelhető lényeg felé fordították a figyelmüket.

A divat elszabadulását követték az utcai viselkedés fonákságai. Láttak már péntek esténként három-négy fős lánycsapatokat nyitott borospalackkal a kezükben főútvonalakon grasszálni. Mert én sokszor. A csajok épphogy meg nem kínálták a szembejövőket, talán csak azért nem, mert úgy kevesebb jutott volna nekik.

Tovább is van, mondjam még?

Nem teszem.

Mi tehetünk róla? Mi, férfiak?

Ezt az egyet nem hiszem el.

VAN VALAMI ÉRTHETETLEN az idő múlásában. Húsz év az nem dekád, mert ez a jövevényszó tíz esztendő múlását jelzi. A két évtizedre is kellene valamilyen idegenszerű kifejezést találni. Lehetne például bikád. Fura, nem? Ha most innen, a mai naptól, az év majdnem leghosszabb napjától visszatekintek 2004-be, még semmi bajom nincsen. Hogy mi történt akkor, jól tudom, illetve nem tudom a pontos részleteket, csak emlékszem egy-két lényeges eseményre. Jelesül arra, hogy akkor is szerelmes voltam, azaz akkor biztosan szerelmes voltam. Volt egy lány, egy vidéki lány, egy balatoni lány, aki messze esett a fájától. De ez nem fontos, nem erről akarok beszélni, egyáltalán nem róla akarok beszélni. (A nagyon kíváncsiaknak egy szócskát üzenek, nem négyet, csak egyet, azt, hogy *Szivárványgömb.* Aki érti, nem lesz boldogabb tőle, csak egy picit tájékozottabb.)

Amiről beszélni akarok – amíg lehet, amíg hagynak – az az egyszerű tény, hogy 2004 és 2024 között pontosan annyi idő telt el, mint 2004 és 1984 között. Nem, ez nem Orwell-áthallás, nem az ő remek regénye szolgáltatja az elképedés táptalaját. Hogy a két bikád között ugyanannyi idő telt el – ez a nehézség. 1984 és 2004 között még cammogott az idő, sűrű és lassú történések működtek. Az utóbbi húsz esztendő azonban megállíthatatlan pörgés, zakatoló sietség, futás a, hova is?

Világos a beszédem? Érthető vagyok. A korábbi bikád réges-régi nagy idő, nem húsz, mintha negyven év életanyaga sűrűsödne bele. Ez a mostani, pimasz kölyök, szemtelen csitri, attól függ melyik (hogyhogy melyik? mindkettő) nemet képzeljük bele. Édes Istenem, használja még valaki ezt kifejezést? Tájszótári jelentése is van, annyit tesz: kicsi, rövid, apró, jelentéktelen, haszontalan. Ez igen, ez telitalálat: csitri idő múlott el.

MI LESZ MAJD? Az idő, a mi időnk előre is mozog. Míg a hátramenetről kacifántos emlékeink is lehetnek, előre csak a fantáziánk révén tudunk tekinteni. Emlékei mindenkinek vannak, fantáziája már jóval kevesebbeknek. Vagy ha van, nem akarják működtetni, mert az nem létező, csak egy R+ valóságszint. Ám aki kíváncsi, belemegy ebbe az ördögi játékba.

Mi lesz, milyen lesz néhány emberöltő múlva? (Megjegyzem, nálam, mint sokaknál, nem úgy, mint Aranynál a *Toldi* elején, az emberöltő nagyjából huszonöt év, annyi idő, míg egy új nemzedék teli vágyakkal, szándékokkal, színre lép.)

Mi lesz ötven év múlva? Én akkorra már kitöltöm a számomra kijelölt porladási időt is, de milyen lesz Godi öregasszonynak? Egyáltalán, élni fog még 2074-ben? Egyáltalán: mi lesz akkor? Lesz még valami? Énekelnek, s hallgatnak-e zenét még az emberek? Milyen emberek lesznek? Meg lehet még csókolni őket? Hogyan illendő köszönni nekik?

Olyan érzés erre gondolni, mint elképzelni például azt, hogy Mozart visszajön, és körülnéz. Ha nem is első, de második dolga az, hogy elmegy a Szerzői Jogvédőhöz, s felveszi a járandóságát. Nem ismeri majd a pénz napi értékét, nem tudhatja, hogy hirtelen multimilliárdos vált belőle. Próbál zenéket hallgatni, ezt, azt, amazt. Aztán befogja a fülét. Gondolom, így tenne.

Nem válaszoltam, kikerültem a feleletet. Mi lesz Godival? Hírnévvel övezve, visszavonultan él, rejtőzve a külvilág elől, miként mindig is szerette volna? Lesznek-e unokái? Egészséges lesz-e, vagy csontritkulásosan szenved otthonában, emlékezve arra, ami jó volt? Akad-e olyasvalaki, aki végigkíséri hosszú pályáján, mindig mellette állva, segítve az érvényesü-

lést, aztán meg támogatva a siker elviselésében, mert az a legnehezebb, abban lehet nagyot bukni, a süllyesztőben eltűnni.

Erre nincs válasz. Ha akarom, működtetem a fantáziámat. Ha nem akarom, lehet imádkozni. De csapdákat önerőből is el lehet kerülni. Legalábbis törekedni kell rá.